

Met de inspectie op onderzoek uit

Hoe help je onderwijsmythes de wereld uit? Via de Academische Werkplaats Onderwijs vertelt **Inge de Wolf**, onderwijsinspecteur en bijzonder hoogleraar Onderwijssystemen. *Didactief* nam een kijkje.

Inge de Wolf laat zich kennen als een wetenschapper: genuanceerd, geïnformeerd en voorzichtig. Toch zul je in 'haar' Onderwijsverslag bijna geen verwijzing naar onderwijsonderzoek vinden (los van de eigen metingen van de inspectie). Een steekproef in de edities van de afgelopen twee jaar leverde ons alleen John Hattie op met zijn overzichtsstudie uit 2012 en (opvallend genoeg) Doug Lemov met zijn praktische *Teach Like a Champion*.

Hoewel De Wolf zich in een onbewaakt moment beroept op de overzichtsstudies van Robert Marzano, hoor je van haar dus geen lofzang op deze of gene onderzoeker. Toch, onderwijs en toezicht kunnen wel meer profiteren van wetenschappelijke kennis, vindt de onderwijsinspecteur en bijzonder hoogleraar Onderwijssystemen aan de Universiteit Maastricht. Maar het is volgens haar niet de taak van de inspectie om onderwijsonderzoek de school in te brengen. Ook praten over de onderzoeksbasis van de inspectie doet ze niet graag: 'Voor je het weet, zegt iedereen: "Het moet van de inspectie."'

Maar de onderwijsinspectie kan wel 'de kloof tussen onderzoek en praktijk proberen te dichten', zegt ze. En dat is wat De Wolf

doet via de Academische Werkplaats Onderwijs (AWO), een samenwerking van de inspectie en de Universiteit Maastricht waar iedere school zich bij kan aansluiten. In de AWO komen drie werelden bij elkaar: die van de praktijk (scholen en schoolbesturen), de wetenschap (onderzoekers) en het beleid (inspectie en ministerie van OCW). Doel: samen werken aan onderwijsverbetering op basis van onderzoeksresultaten.

Fabeltjes

Met gesloten beurzen worden experts bij elkaar gebracht op thema's als afstroom in de onderbouw van het vo of voor- en vroegschoolse educatie. 'Er zijn nu eenmaal fabeltjes die een lang leven hebben, in de

Nieuw toezicht

In augustus 2017 verandert de manier waarop de inspectie toezicht houdt op scholen. Behalve controleren of een school de wet naleeft, gaan inspecteurs ook de kwaliteit van scholen stimuleren. De Academische Werkplaats Onderwijs past goed bij die nieuwe rol, aldus inspecteur Inge de Wolf. De inspectie zal nooit zeggen 'zo moet het', maar kan een school in haar ambities helpen door nieuwe inzichten en door haar in contact te brengen met andere, vergelijkbare scholen via het netwerk van de werkplaats.

Kijk voor meer info over het nieuwe toezicht op didactiefonline.nl.

lerarenkamer en ook bij de toezichthouder,' zegt ze. 'Zitten blijven is er een van. Is dat nu wel of niet goed voor leerlingen? Onderzoek laat zien dat de langetermijneffecten negatief zijn, maar in de schoolpraktijk wordt er vaak positief over gedacht.'

Een onderzoeksvraag in de AWO komt altijd van een partner. Iedereen brengt zijn eigen expertise in. Een kerngroep van vier bewaakt het proces. Per project wisselt de groep onderzoekers en praktijkmensen van samenstelling. De inspectie ondersteunt de AWO met 2,5 fte aan onderzoekers, Maastricht zet er 2,5 fte naast en dan doen er nog circa zes onderzoekers (vanuit de inspectie of elders) mee en diverse scholen.

Structurele aanpak

Het format van de AWO is altijd hetzelfde, legt De Wolf uit: eerst vindt de verkenning plaats, het articuleren van een bredere, betere vraag. Dan het visualiseren met grafieken en staafdiagrammen: zien we echt wat we denken te zien? Soms volgt dan nieuw onderzoek, soms is er al genoeg. Daarna is het tijd voor analyse: welke verbanden vallen er te leggen? En tot besluit de verbeelding, waarbij we (beleids)opties in beeld brengen.

De kloof dichtt tussen praktijk en onderzoek is moeilijk, maar De Wolf ziet met plezier dat de samenwerking met onderzoekers in ieder geval steeds belangrijker wordt bij de inspectie: 'Nieuw is dat we sinds het Onderwijsverslag 2015 net als in de wetenschap werken met reviewers en dat

we onze data openbaar maken, dat we tegenspraak organiseren. Dat was hier wel wennen, want opeens gingen wetenschappers ons rekenwerk narekenen, maar het heeft ons werk wel een kwaliteitsboost gegeven.'

Ook de praktijk wordt steeds meer betrokken bij het inspectiewerk.

Leraren lopen bijvoorbeeld mee met de inspectie tijdens schoolbezoeken. En terecht, vindt De Wolf: 'Wie alleen vaart op *big data* en observaties van inspecteurs, weet niet of hij alles goed ziet. Vroeger waren de data heilig. Dat is gelukkig niet meer zo.'

Aan tafel

Op een zonnige donderdagmiddag begin december wordt in Maastricht duidelijk wat de AWO kan opleveren. Thema is dit keer passend onderwijs en aan tafel zit een tiental mensen, onder wie een schooldirecteur, de directeur van een samenwerkingsverband passend onderwijs

en twee onderzoekers. Ingespannen turen ze naar een slide met twee landkaartjes: het ene met leerlingen uit cluster 2 (dove, slechthorende kinderen) en cluster 3 (verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke kinderen), het andere met de bijbehorende scholen. Er is één school uit cluster 2 in het zuidelijke Hoensbroek, en overal in de provincie Limburg zien we de bijbehorende leerlingen, behalve in Zuid-Limburg. Wat kunnen we daaruit afleiden?

Er ontstaat een gesprek over grensverkeer, onderwijs in België (gratis kinderopvang vanaf tweeënhalf jaar en acceptatieplicht van scholen tegenover bijvoorbeeld ongewenste fusies in Limburg) en strategisch gedrag van ouders en scholen.

Er komt veel praktijkkennis boven tafel, soms verrassend gedetailleerd. Een schooldirecteur vertelt dat wat hij administratief doet misschien illegaal is, maar dat het maatwerk oplevert voor leerlingen. Een inspecteur hoort het, maar reageert niet. Ieder laat zijn officiële pet buiten, op zoek naar werkzame oplossingen voor passend onderwijs: we zijn hier op zoek naar kennis, niet naar potentiële wetsovertreders.

Kritisch gesprek

Een van de aanwezigen, onderzoeker Paul Jungbluth, met decennia onderzoek naar onderwijskansen op zijn naam, haalt veronderstellingen onderuit. 'Denk nog maar eens aan het onderzoek naar schooladviesdiensten waaruit bleek dat medewerkers leerlingen vooral diagnostiseerden in hun eigen afstudeerrichting. Ze zagen dus voornamelijk wat ze herkenden,' brengt hij in herinnering.

Aan de hand van het gesprek en de landkaarten (die onderzoeker Joyce Gubbels samenstelde op basis van openbare data) komen de AWO-deelnemers tot voorlopige conclusies: dat aanbod aan speciaal onderwijs vermoedelijk vraag creëert, dat er sprake lijkt van medicalisering van onderwijs, dat de problematiek van passend onderwijs zich op alle niveaus verdicht, en vooral dat er nog veel data ontbreken om harde uitspraken te kunnen doen. Maar dat laatste is niet erg, want deze bijeenkomst dient vooral om samen tot betere onderzoeksvragen te komen. De aanwezigen spreken af dat Gubbels voor de volgende keer zal onderzoeken welke middelen samenwerkingsverbanden en reguliere scholen aan passend onderwijs besteden en of verschillen in uitgaven tot verschillen in maatwerk leiden. Die afspraak volgt over drie maanden. De AWO is *here to stay*. ■

Meedoen of meer info? Kijk op academischewerkplaatsonderwijs.nl.

We zijn op zoek naar kennis, niet naar wetsovertreders

